

Szakmai beszámoló

ESTERHÁZY-BIRTOKKÖNYV RESTAURÁLÁSA

című pályázathoz

A Pápai Platán Nonprofit Kft. által üzemeltetett Gróf Esterházy Károly Múzeum az NKA Múzeumok Kollégiuma (Pályázati azonosító 209111/00335) döntése alapján 300.000 Ft, vissza nem térítendő támogatásban részesült a múzeum gyűjteményében található Esterházy-birtokkönyv V. kötetének restaurálására.

Restaurálási jegyzőkönyv és fotódokumentáció

A birtokkönyv restaurálását Gönczi Péter könyv- és papírrestaurátor végezte el.

Gróf Eszterházy Károly Múzeum 2024

Eszterházy Birtokkönyv – Restaurálási Jegyzőkönyv

Általános

Munkaszám:	Eszterházy Múzeum 2024/1	Tulajdonos:	Gróf Eszterházy Károly Múzeum
Rövidített cím:	Eszterházy Birtokkönyv	Leltári szám:	64.149.1.
Keletkezés:	XVIII. sz.	Méret:	505x360x120
Darabszám:	1	Kézirat:	✓

Megbízás

Kollacionálás:	✓	Fertőtlenítés:	
Száraztisztítás:	✓	Nedves-tisztítás:	
Fehérités:		Folttisztítás:	✓
Savtalanítás:		Hiányok pótlása:	✓
Kasírozás papírra:	✓	Kasírozás vászonra:	
Simítás:	✓	Retusálás:	Pasztell
Fotó restaurálás előtt:	✓	Fotó restaurálás után:	✓
Megbízó:	Dr. Méri Edina	Restaurátor:	Gönczi Péter
Egyéb megbízás:	Savmentes anyagokból vászonborítású téka készítése		

Állapotleírás

Hiányos:	✓	Megfutó színezékek:	✓
Rövid leírás:	Az Eszterházy Birtokkönyv leírása:		

- Leltári szám: 64.149.1. Mérete 505mm x 360mm x 120mm
- Német későreneszánsz vaknyomásos keretdíszes egészborrkötés, hat dupla bordára fűzve
- Eleje és hát-tábláján azonos elrendezésű tűzi aranyozott veretek és védőkeret található. A könyvgerincen három zsanéros összekötést készítettek.
- Az erősen szennyezett kötésbőr kiszáradt, mivel a cserzőanyag mennyisége az évszázadok során kritikus mértékben lecsökkent.
- Metszése már barokk jegyeket mutat. Gerincnél és a sarkokon poncolt aranyozás látható, a köztes terek kék keményítős festéssel díszítettek.
- 205 oldalon 17 db kézzel rajzolt térképet tartalmaz. A térképek később elszíneződött enyvvel készült lenvászon kasírozást kaptak. Helyenként szakadozottak.
- A szöveges oldalak vas-gallusz tintával írt bejegyzéseket tartalmaznak. Az üresen maradt oldalakból többet is kiszakítottak. Ezért a könyv már nem záródik megfelelően.

Restaurálás

Restaurálási terv:

Mind a kötés, mind a veretegyüttes tisztítása érdekében a kötésről a fém alkatrészeket el kell távolítani. Ez után kezdődhet meg a tényleges restaurálás. A könyvtest szakadásait, hiányainak pótlásait korhű anyagokkal kell elvégezni: kézi merített papír, enyv és búzakeményítő használatával. A restaurált könyvtest metszését retusálni kell akvarell ceruzával. A kötés tisztítása után a szakadások restaurálása következik un. bőrlaminátumok beépítésével. A rézelemek deformálódásait hideg eljárásokkal kell kijavítani. A korrózió eltávolítása kézi (semmiképpen sem gépi!) beavatkozást igényel a megmaradt tűzi aranyozás védelme miatt.

Tárolási javaslat

A kötet savmentes anyagokból készített vászonborítású tékát igényel. A múzeumi hullámkartonból készített téka ez esetben nem használható a tárgy nagy súlya miatt. A védőmegoldást az árajánlat tartalmazza. A tárgyat hő- és páratartalomigadozásnak kitenni nem szabad, mivel a timsós cserzésű kötésbőr erre különösen érzékeny.

Kiállítás:

A könyvet célszerű fektetve elhelyezni pormentes vitrinben, maximum 0-25°-ig döntve. Nagyobb dőlésnél a tárgy lecsúszására lehet számítani.

A tárolás és kiállítás során a stabil 20°C hőmérséklet, az 50%-s relatív páratartalom és a maximális 10 000 lux/év megvilágítás a megengedhető. A kötésbőr érzékenysége miatt UV-mentes vagy szűrős, eseti megvilágítást kell biztosítani.

fertőtlenítés:	alkoholos áttörlés	szétszedés, leoldás:	mechanikus
száraztisztítás:	radír, radírpor	fixálás:	
folttisztítás:	citromsav	savtalanítás:	kalciumhidroxid
hiányok pótlása:	korhű papír, keményítő	papíróntás:	-
utóenyvezés:	metilcellulóz	kasírozás:	-
simítás:	présben	retusálás:	pasztell
külső védelem:	vászonborítású téka	fotó:	Digitális kép
restaurálás kezdete:	2024. július 25.	restaurálás vége:	2024. november 25.

Munkaidő számítás

fertőtlenítés - óra:	1	szétszedés -óra:	4
száraztisztítás - óra:	6	leoldás - óra:	4
folttisztítás - óra:	1	savtalanítás - óra:	2
hiányok pótlása - óra:	16	réz-elemek restaurálása - óra:	35
kötés tisztítása - óra:	8	retusálás - óra:	5
külső védelem - óra:	5	dokumentáció:	3
összes munkaóra:	88		

A restaurálási munkálatok a Compactor Restaurátor Bt. keszthelyi műhelyében készültek.
A felhasznált anyagok mind restaurálási minőségűek, idő és fényállóak, visszaoldhatók, kémhatásuk semleges.

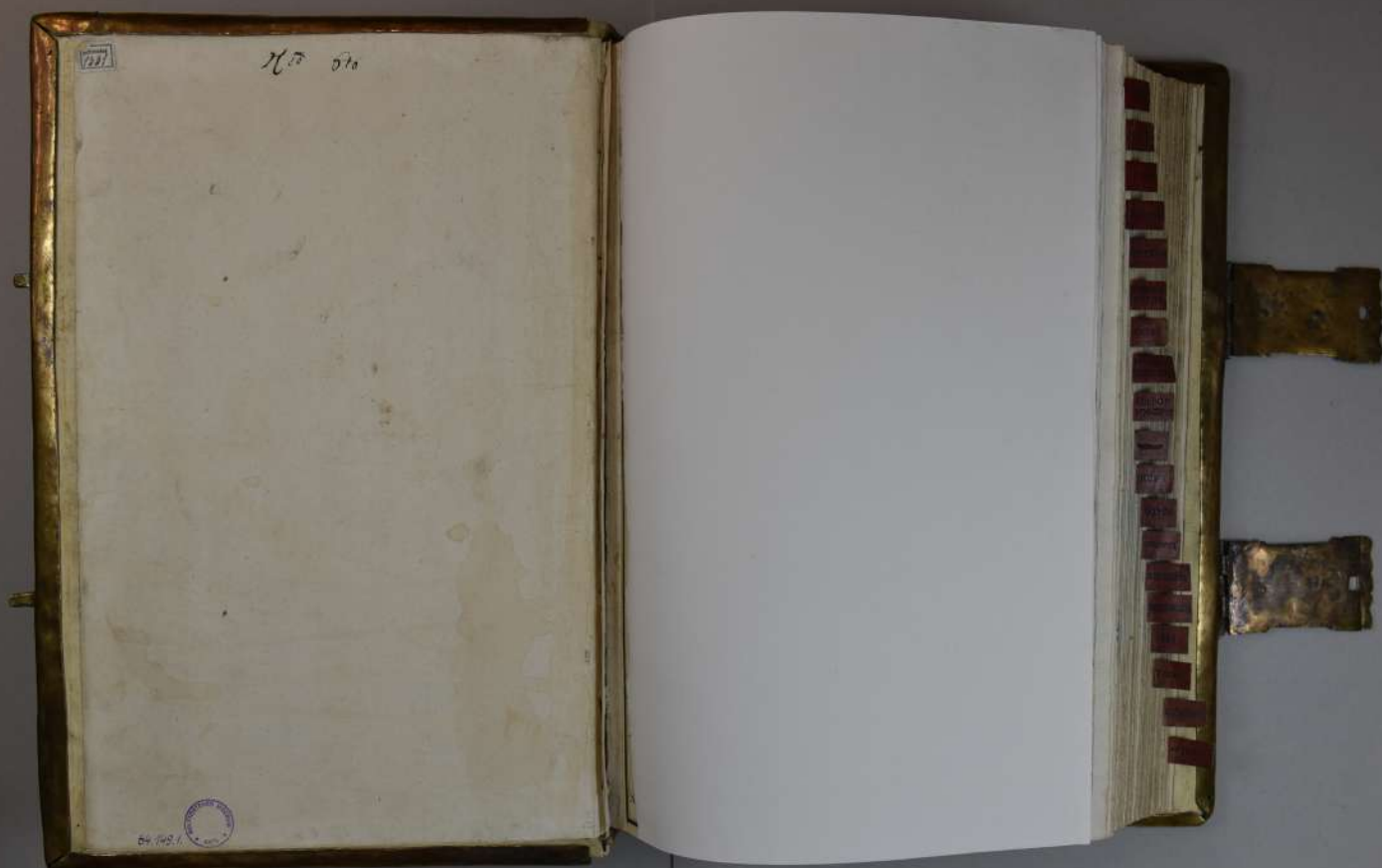
Jegyzőkönyv

Dátum:	Keszthely, 2024. november 25.	Aláírás:	Gönczi Péter

possessio Teszer in Comitatu Eszirimensi

*Regni Hungarici totum Comitatum continet sex pedales Regni
 gradus 70000 38.
 in hoc Comitatu sunt domus 98. ex quibus una est pro Burghorci-
 na pro cuius iura pro tribus, reliquis 97 pro stipendiis
 propter quod habet Anno. Meliorum Dominiarum 60.
 Villa Solitaria 72.
 Chorum sufficiens et signationem etiam sufficiens
 i tabulis autem editionibus onera praestantur septem.*

Adamus Labo.

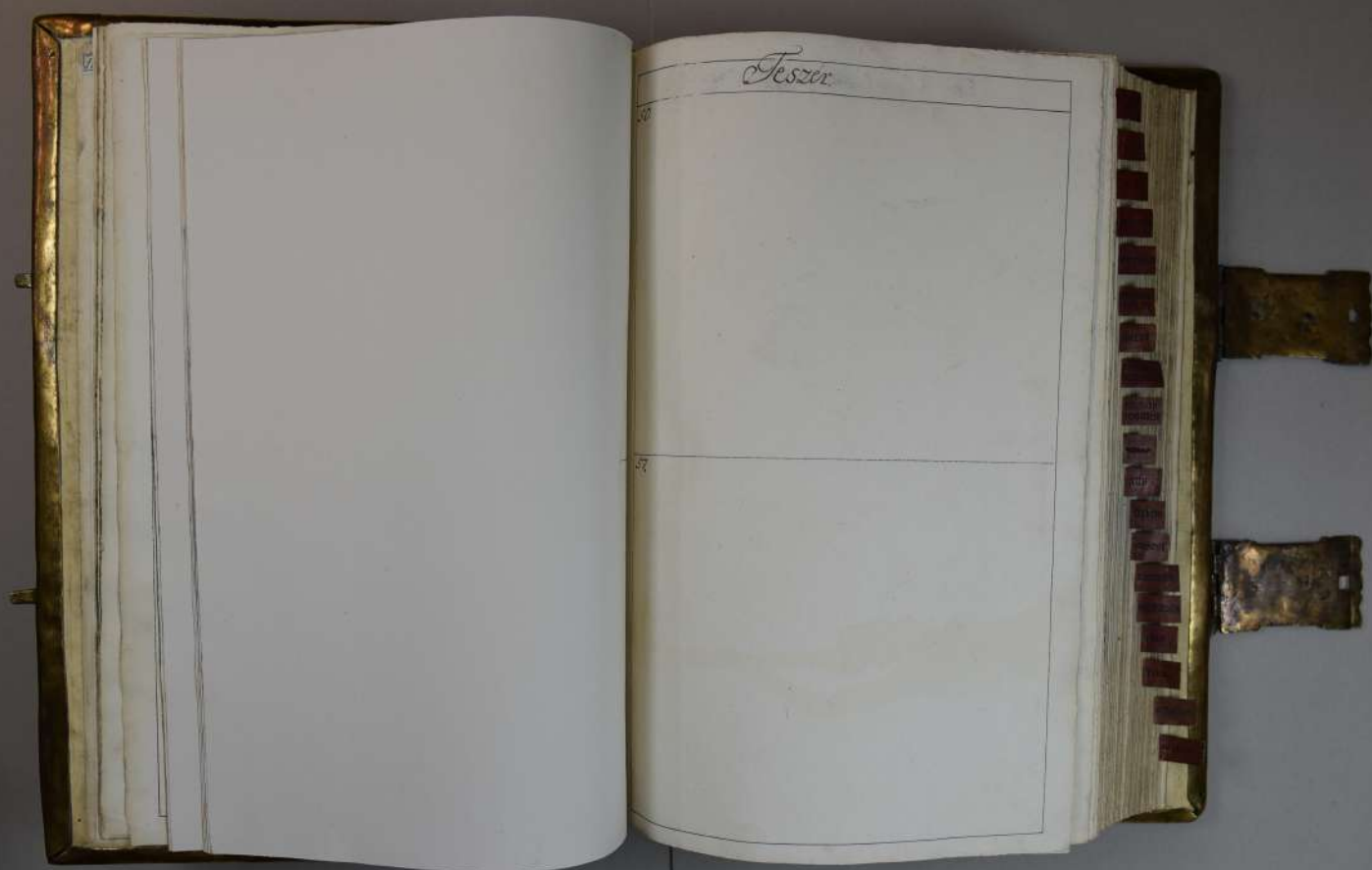
26. *Teszer*
Stephanus Kis-Lado

27. *Matthias Ducz.*

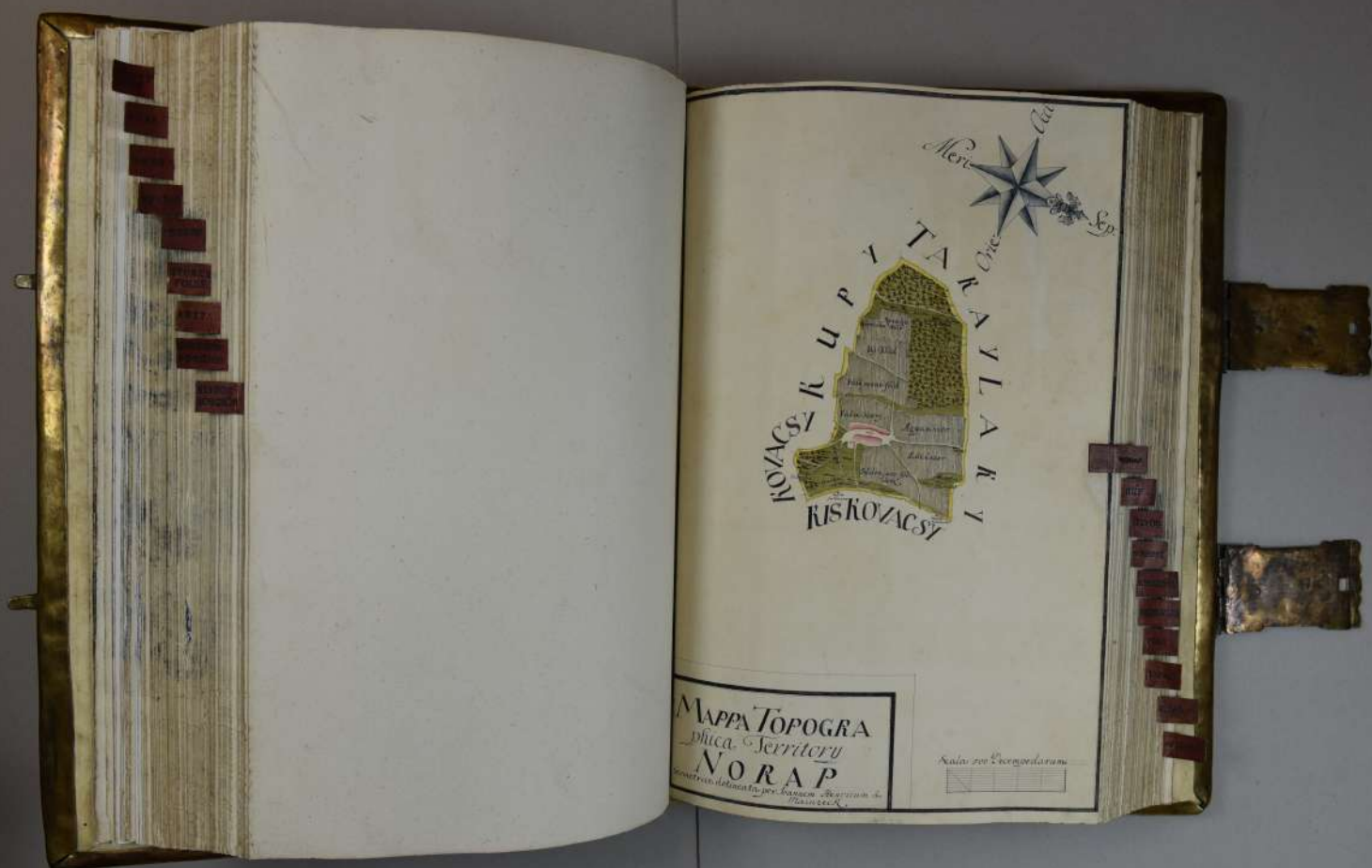
298

Fasciculus Kovacsi in mutatu ex permixto
signis possessionum territorium continet sex pedales Cyg
in gradibus 197630
In hac regione sunt regiones 37 ex quibus una est pro Ba
roco et una pro admagistro et una pro Caloria et
pro 87 pro 87 pro 87
quod sit pro hactenus Metretarum proximam de
Bata. In fine 12.
Quoniam signis & notationem etiam sufficientem
et aliorum in quibus mori possunt agnoscere.

i. Michael Kovacs

Kovácsi

2. James Dani

3. Andreas Sreecz

Kovácsj

4. Georgius Myster

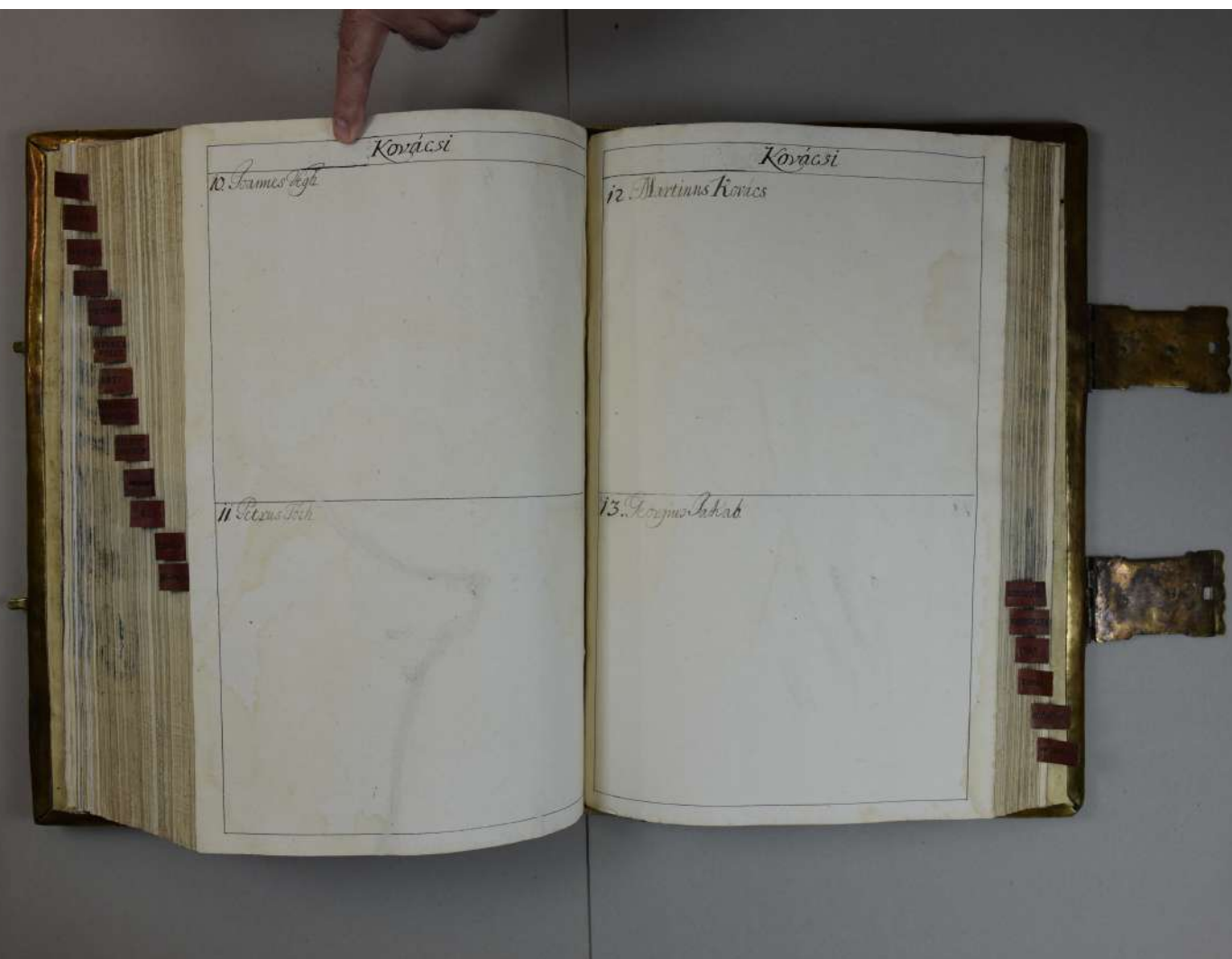
5. Thomas Nädlinger

Kovácsy
6. Martinus Nagy

15. Joth

Kovácsi
8. Thomas Köhler

9. Georgius Kögler

10. James Regis

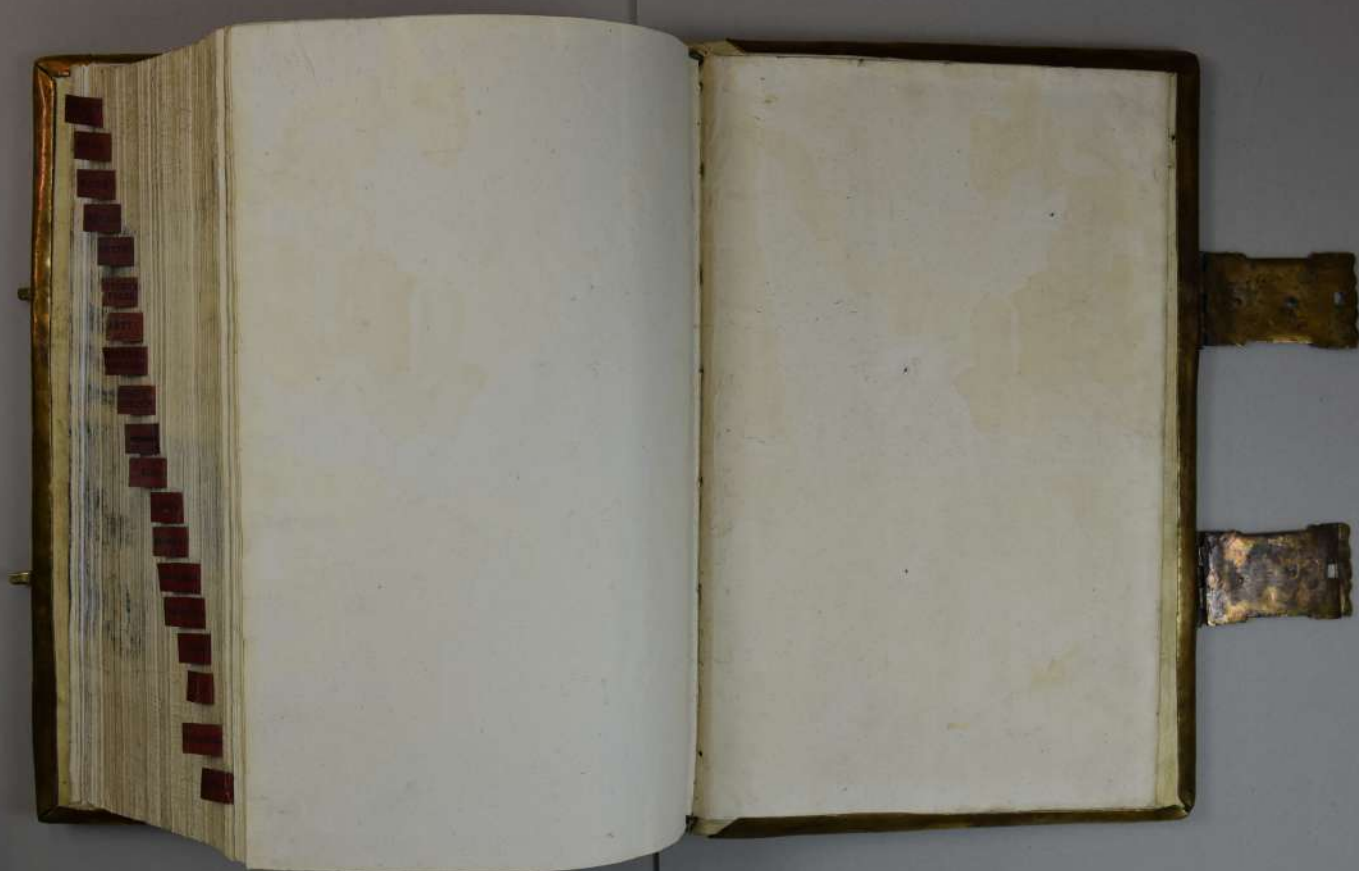
Konigsi

11. Petrus Joh

12. Martinus Konigsi

Konigsi

13. Konigsi Jakob

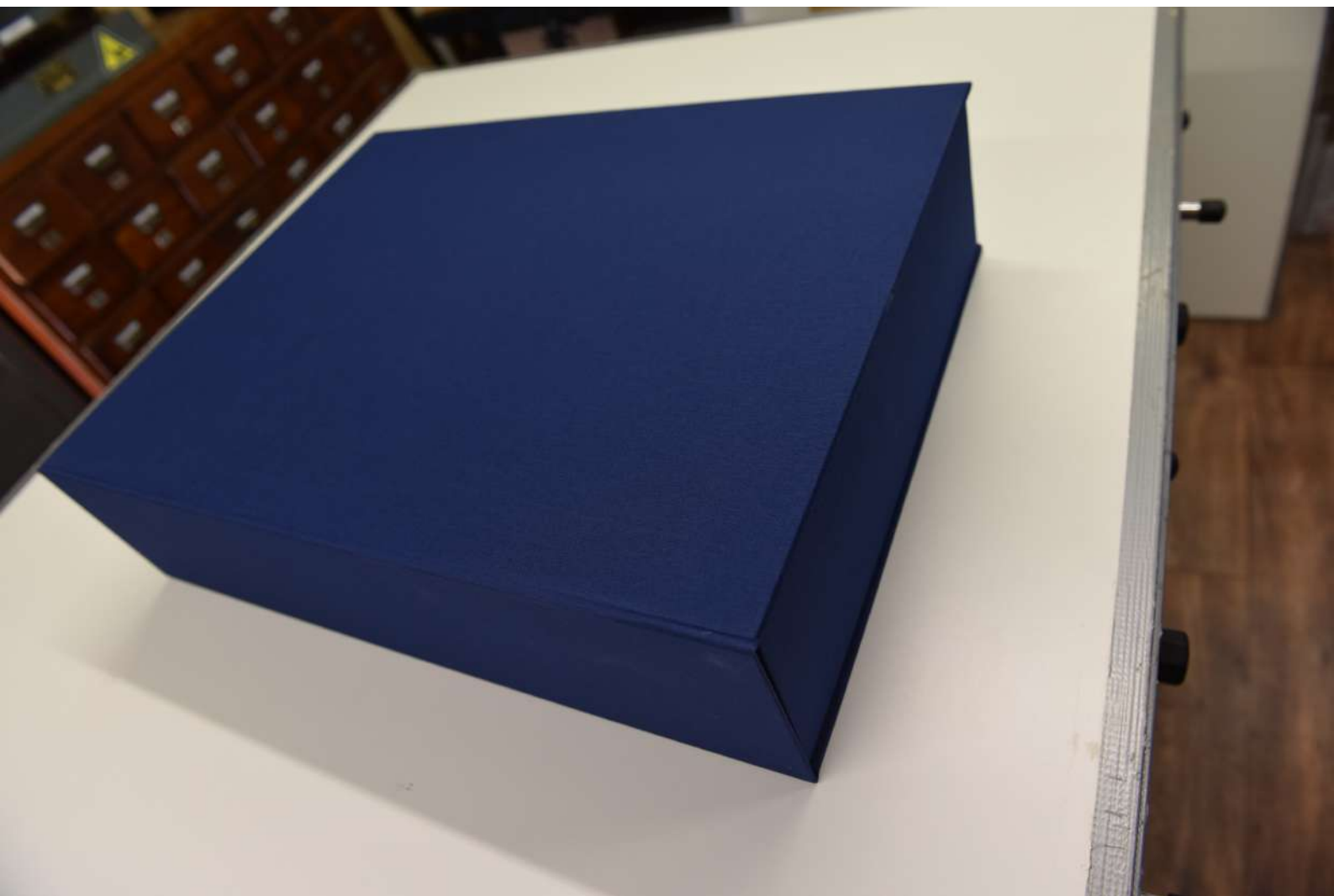

Időszaki kiállításon történt bemutatás

A restaurálást követően a kötet az Esterházy-kastélyban került elhelyezésre, az Eszterházy Károly 300 emlékévkapcsán megrendezett kamarakiállítás részeként.

Az állományvédelmi szempontoknak megfelelően a tárgyat egy klimatizált vitrinben helyeztük el, melyben biztosított az állandó hőmérséklet és páratartalom. A napfény elleni védekezés céljából az ablaküvegekre UV védőfólia került, illetve egy molinó.

A kötet fektetett, zárt állapotban került a vitrinbe.

Az emlékévk zárásával a restaurátor javaslata szerint a kötet savmentes vászonborítású tékában lesz elhelyezve.

Pápa, 2025. augusztus 4.

R. Méri Edina

Dr. Méri Edina
szakmai vezető

